

M u i t a l æ g j e

~
čuvgetusa haleduvvidi sami gaskast.

2be Num.

Mai manost 1873.

las jakkoa.

Ælle čuvgitus.

Ællem ja čuovga — dak guokte smava saane sistesga adneba buok daid stuorraid, daid čabbaid ja daid burid, maid olbmui siello haleduvva ja vuoigga aibaša. Man čuovga læ avkotægje — ja mon matam cælket væltakættes darbašlaš, dam čajeta obba dat luondorika, mi lebbijuvvum læ min čalmi ondi, maid daidoidæmekguim mattep vuttivaldet. Go gidđa boatta su čuovgaines ja maicasvuodaines, de lifči dego obba æna su bæssašides, su bajasčuozželæme basides basotæme; ællem læ vuottam jabmem bagjel. Juokke dat lasta, juokke dat liedde orro dego mogjame ilost; juokke dat jogaš læ su jiegnalankines bæssam, duhati mielde gullujuk ilolaš ja illodatte vicedægjvk min vuvdin, gost dalve gæšos i læm æra go jabmem ja avdenvuotta. Go buok dam oainam, de mu siello devdujuvvu i dušša Hærra stuoresvuoda dovdoia, mutto maida su buorrevuoda dovdo dævda mu vaimo, ja mon færtem cælket: Jos dat jorralam æna læ nuft čabbis, ašte man fæрте dalle dat albme læt hærvas, gost Hærra ješ assa ja gosa son su vanhurskesendakkujuvvum manaides viežža.

Dat læi dal dagjum luondo ællem ja čuovga birra. Mutto nuft moft olmuš læ sagga stuorab go dak æra gappalagak luondost, nuft læ maida dat ællem ja čuovga, man ala mon jurdašim, sagga mavsolabbo

go luondo ællem ja čuovga, ja dat sistesadna buok daid burid, maid mon savašim sameædnam olbmuidi. Goas gidđa boatta ja eritvuojeta jabmem ja sævdnjadvuoda laitasvuoda, de vægald bagjan dam vaibmoi, mi ællem ja čuovga læ gavdnam, dat savaldak: „O vare lifči rieftes vuoinalaš gidđa joavdam buok sameædnam duoddaridi, legidi ja riddoidi; vare ællem ja čuovga riehta bæsaši olbmui vaimoidi ja æmbo ja æmbo eritvuojetifči tidišvuoda, æppeosko ja fuolatisvuoda min duokken!“ Goas olmuš loavkostes gæčada olbmui ællema, de fæрте galle davja æpadusi šaddat dam harrai, goabba vuottet galgga, ællem ja čuovga vaijabmem ja sævdnjadvuotta. Mutto gæst rakisvuotta læš samidi, de son almaken i hæitte doaivomest ja bargamest su dilestes ja su apides mielde; ja vela dallege, go moraš sami dile diti cuvket datto vaimo ja lossa ganjalak firrik čalmin, vela dallege šukkujuvvu sin avke diti. Mutto go olmuš fast jurdaš væha dam aše birra, de son galle dam dietta, atte jos orroge sævdnjadvuotta stuores, de almaken galgga ællem ja čuovga vuottet jabmema ja sævdnjadvuoda bagjel, jos fal duottavuodast dam ala barggap. Mutto ain mon dam gærdom, atte duottavuoda ustebak fæртеjek duodaige barggat daina aidno rieftes værjoin, mi sigjidi læ oskelduvvum, nammalassi s a n i n.

Diedam galle, atte ædnagak jurdašik, atte dal juo læ čuovgast galli, atte albmukolmai i darbaš ollo æmbo čuvgitusa. Mutto dat jurda i doala varmes dæivas. Sikke kristalaš ja aigalaš dafhui vailo ain ollo. Igo ædnagi mielast oro ovta dakkame juogo sist ležžik kristalaš bapak ja kristalaš oapa-tægjek daihe æi, juogo si ležžik servolašžan šaddam kristalaš særvogodde buridi daihe æi. Daggarin vissage vailo kristalaš ællem ja i suige čuovgaga mate læt stuores. Jos kristalaš oapa anešik gædnegasvuoda oappan, man mielde sin olgaldas ællem galgga viggatuvvut, de læ ollo. Vudolabbui dat i læk rieggam.

Mutto maggar læ olmui ællem ja čuovga dabbelaš ællem harrai? Gæčastekop mi dusše. Mofit rika raddetus manna, dam æi loga aldcesek varet; goggo min rika asatusak læk buorebuk go æra olmuššlagain ja æra rikain, dam birra æi dieđe maidege; atte juokke ollis almaiolmust, læ ješgutteg lages mielde oasse ja særvæ sikke giel dai ja rika raddejumest ja stivrejumest, dast æi ane maidege doattalemid. Damditi mi maida, goas valjjumek galgik adnut, juogo dat læš formanskapi daihe sturradiggai valjjegjid valjet, oaidnep atte aibas uccan læ sin lokko, gæk valjim sagjai bottik. Jurda i læk mange æra harrai go šin ječasek bæivalaš gadvamušai birra, dai ala si aive jurdašik, dai birra si aive hallik goččamest oaddami. Dat dovdo, atte rika læ dego dat dallo, mast juokke rika asse læ latto, atte mi, ovta rika olbmuk, læp dego okta bæraš, dat vailo masa buokain. Juokkehaš aive aldcis ja ječas diti ælla, juokkehaš aive garrasiš vigga bossut. Ja nuft mofit rika asatusai, rad-dijume ja olmui gaskavuoda særvæ birra læ diettemættomvuoda sævdnjadvuntta ja jabmem lavdam sameædnam bagjel, nuft oid-nujuvvu maida dat sæmma vuoiŋa daihe

riektabut cækket vuoiŋatesvuotta lagamužai ja ovta giel da olmui gaskast. Galmasvuotta, fuolatisvuotta nubbi diti læ oainos. Ja damditi go daggar vuoiŋates galmasvuotta læ nuft davalaš, atte buok giel dak læk čadnum maidege burid dakkamest, maina aigalaš avke daihe vuoitto i læk vissis, de oroi mu vaibmoi æranoamaš buore dakkamen, go mon mannam dalve gullim, go okta vadnevaralaš dalæmed læi jabmam Buolbmak giel dast, atte guokte sabmelaža valdiga akčosga ja goaivosga ja manaiga girkoædnami havde čuoppat alma mange balkataga. Jos dat dakko ješaldes i læk mikkege stuora dagoid, da dat almaken læ ællem ja čuovga šaddo, ja mon dam namatam čajitam diti, atte maida sabmelažai gaskast gavdnujik vaimok, mak gilvabældon væjašegje dokket čuovgas ja ællem gilvagidi. Mæde vuorjebut daggar dagok dakkujuvvujek, mak ješavkastallamest æi haiset, dađe dak læk ilolæbbuk. Vuoiŋa sturra dakko dat læ, atte vuost rakisvuoda ællatet dovdosidi, dasto giel dasis ja vimak obba rikasiš.

Oudalgo mon penne giel dastam luoitam læ must okta arvalus nammalassi skuvlaolbmaidi ja maida æraidi, gæina æmbo læ čuovgitus go ænaš oasest albmugest. Ænaš bai-kin sameædnamest gollik gukkis dalvækkedak alma mange fidnotaga. Alma dalle lifči sagga vejolaš čoagganet lagaš olbmuiguim vissis mærræduvvum sagjai, hallam diti sin-guim man nuft birra, mi avkalaš lifči sigjidi diettet ja nammalassi maid nuft histoarja-lažaid sigjidi muittalet. Sagga burist dam galle diedam, atte skuvlaolbmain i læk sin fidnosek mielde gædnegasvuotta dam dak-kat, mutto dammaida diedam, atte juokkehaš, gæst æmbo læ čuvgitus go ænaš oasest albmugist, læ su olmušvuodas mielde gædnegas dam čuovga viddedet, maid ješ læ ošžum sikke kristalaš ja mailmalaš harrai.

Jos orro
jep barg
do aige
gap æm

Ča

On
lurvui,
gai valj
mærræd
merfest
august
dam ai
ædnam
gæk ga
diggai
ja sin
læk osl
daihe r
vuollai
ge læ
da sikl
galgaš
sameæ
jubme
dat da
Sturra
kai, gæ
oudasa
bas uc
čælet j
but gæ
dile ja
kan, č
arvalu
saga
birra,
dastge
G

Jos orroge njoacce oudanæbme, de mi berri-
jep barggat ja gilvet, doaivodedin, atte šad-
do aiges mielde boatta. Maŋgelest mi galg-
gap æmbo hallat dam aše birra.

K. A.

Čaccesullost mai manost 1873.

Ondeb nummirest dam avisast muitta-
luvvui, atte boatte gæse šadda stuorradig-
gai valjijubme. Dal læ sameædnam hærra
mærradam, atte dat valjijubme galgga Ham-
merfestast adnujuvvut 16ad bæive boatte
august manost. Njælje vakko arvo ondal
dam aige šaddik gieldai oaivegirkoin same-
ædnam hærralienast valjijægjek valjijuvvum,
gæk galggik Hammerfesti mannat stuorra-
diggai valjet. Dak valjijuvvujek sin bokte
ja sin gaskast, gæk darro rika asatusaidi
læk oskaldasvuoda ja gululašvuoda vurdnum,
daihe moft sabmelaš lave cælket, gonagas
vuollai vurdnum. Juokke okta, gæst væha-
ge læ arvadás dam ašše harrai, smietta mai-
da sikke ješvuoldes ja oerai guim, gæk dal
galgašegje vuolgatuvvut stuorradiggai dam
sameædnam gæčest. Galli i læk dat valji-
jubme mannam smava riddoitagga, ja dam
dat dal i vægje varmes dagjatge dakkat.
Stuorra oasse sattik dattot sodno fast mat-
kai, gæk maŋemuš golbma jage læmaš min
oudasažak, mutto i væje singe lokko læt ai-
bas ucce, gæk odda appid datošegje gæč-
čælet ja nammalassi daggarid, gæid buore-
but gaddik dovdat ja diettet sameædnam
dile ja darbašvuoda. Goas valjijubme lak-
kan, dalle mi vægjep ruoktot maccat dam
arvalussi. Josjuoge min avisa i mate ollo
saga šiettadet rika raddejume ja stivrejume
birra, de almake færte duolle dalle muosse
dastge addujuvvut.

Go dam jagaš stuorradigge læ gærg-

gam su fidnostes, de lifči min jurda lokki-
dassamek oanekažat muittalet, maid min
ondasažak læk barggam.

Min gonagas galgga boatte august ma-
nost krunneduvvut Troandem gavpügest.
Dam sæmma reisost aiggo gonagas maida
sameædnama oaidnet ja son vara ælla dalle
gidda ruoša raja duokken. Gavpugin læk
juo arvalusak adnujuvvum dam birra, moft
gonagas galgaši heivalæmus lakkai vuostai-
valdujuvvut. Čaccesullu gieldaraddetus læ
mærradam, atte gavpugkastast galggik 100
speise adnut gonagasa vuostaivaldemi.

Gonagas læ mærradam, atte dastmaŋnel
i galga Stuorruvuona markan bisstet æmbo
go njælje bæive. Markan algga alelessi
maŋebarga (disdaga) ja nokka bærjadakæk-
keda (fastobæivækkeda).

Hasvik lensman læ sameædnam hærrai
čallam, atte uddas vuollai læ šaddam hav-
daduvvum 6 olbmu, gallad šivita ja visste
muttom sajest væstasameædnamest, mi dar-
rogilli Sørøen goččujuvvu. Dat læ dappa-
tuvvam 17ad bæive čuovganæbmai mannam
marts manost.

Okta stuorra dollaskippa, „Atlantik“,
lassa ala manai vuostas bæive čuovganæb-
mai april manost dagjak aido Amerika gad-
de vuolde. Skippa vuojoi dasanaga dastan
maŋnel go læi čuoccam. Dasa hævvanegje
750 olbmu. Dam skippa mielde legje 20
olbmu min rikast Amerikai manname. Vai-
mogaikodægje læi dai hædalažai huoikas ja
luoibmam gullidi. Nuft vagjola dat jamolaš
olmuš su rubmašlaš diles audedæme diti
dassaši go bagjen čuogja dat alvos sadne:
Aido dam ragjai, mutto i gukkebui.
Go olmuš muittaši alelessi buok su dagoides
siste vuost bivdet Ibmel valdegodde ja su

vanhurskesvuoda, dalle lifči galle buok buore, vaiko man hamest æro boadaši. 250 olbmu gagjujuvvujegje.

O l g o e d n a m o d d a s a k .

Frankrika. Dalle goas soatte læi franskalažai ja prøisalažai gaskast, fætejegje franskalažak, go vuottatallam legje, hirbmat stuorra summa loppedet prøisalažaidi makset ja vela addet guokte stuorra ædnam stukka, nammalassi Elsas ja Lotring. Æreb dam guokte ædnam dollik vela prøisalažak ladne oktan ædnam stukkai guim pantan dassaši go dat franskalažain loppeduvvum summa šadda maksum. Daina pantan valdujuvvum ædnamin læk prøisalaš soaltatak dievva. Dal muittaluvvu, atte ænaš oasse dam soatteværost — vai mannen dat galgaš goččujuvvut — læ maksum, ja franskalažak dal mattik doaivot boatte čavča bæssat daina vieroi soaltatin, mak ain læk frankrikast. Raddejubme læ dam ragjai rafalašat ja burist mannam, jos dal juo væha veidnodežžekge franskalažai stuorradiggest.

Spanienest, gost juokke aige læ moive, gullo maida dalge dat sœmma. Guokte daihe golbma jage dast ondalest legje spankalažak gonagasa alcesek valjim, mutto dat i mattam virgoset sin gaskast. Son heiti nuft moft ondalest læ muittaluvvum su raddejumes ja manai dokko, gost læ boatam. Dal stivrejuvvu dat rika, mi opped læ republikkan šaddam, raddegegji bokte mak olbmu gaskast læ valdujuvvum. Mutto stuorra oasse læk dak. gæk gonagasa dattuk, ja dat oasse almos doarroin muosetuttik rika. Dai doarroi oaivamuš olmaijen muittajuovu okta katolikalaš bappa, gæn namma læ Santa Krutz (dat namma arvadatta: basse ruossa), ja son issoras vaibmogarasvuodain rangašta ja vela sorbmege mainetes

olbmuid dušše dam sujast, go su rievvarjoavko bællai æi mana. Nuft mænnodea son værjotes olbmuiguim, gæk sud:iji æi daga maidege. Karlitalažžan goččujuvvujek dak rievvarak ja olmušgoddek dam olbma nama mielde, gæn si gonagassan dattuk.

Surgadlaš læ dat, atte guokte daihe æmbo rikak oktasesek dorruk, mutto vaimogaikodægje læ suddo valde oaidnet, goas dat dam lakkai almostuvvu, moft dal Spanienest, atte ovta rika olbmuk, gæina læ okta giella, gæi ori čadaokta varra golgga, gæk vieljačak læk oazže mielde, galgik værjo bajedet ješgutteg guoimesek vuostai. Nuft matta ibmelmættomvuotta olbmu čalmetuttet.

Laddest læ Helsingfors gavpugest moadde olbma (okta kommission) arvalusa adnam dam birra, moft giettaduojek daloin galgašegje ondeduvvut, ja dat kommission læ dam oaiveli boattam, atte manak berriek albmugskuvlast opatuvvut giettadujidi, ja atte damditi skuvlaolbma-avdnasak, gæk seminari skuvla čadatik, dobbe galgik čajetet, atte sist arvadus læ giettadui harrai. Nuft galgašegje dam kommission arvalusa mielde jotte duogjeopatægjek vuolgatuvvut ja stuorab gavpugin nana duogjeskuvlak asatuvvut.

Danmarkast læ væha veidnodæbme gonagas raddejume ja stuorradigge gaskast. Okta oasse Danmarka stuorradiggest læ almostet gonagassi diedetam, atte si æi læk gavnatum su raddebelid daggaren, atte stuorradigge matta oktaradalažat barggat sin guim rika avke ja oudanæme oudedet. Nubbe oasse, mi lokkoi læ uccemus, læ fast gonagassi arvadattam, atte si læk sagga dudavažak su raddebeli guim. Dam uccebe oasest æi læk buokak rika albmug bokte valjuvvum, mutto gonagasa bokte asatuvvum sin fidnosesek. Damditi læ maida sagga arvadatte atte dat oasse læ sœmma oaivelest go gonagasa raddebælek.

Prentjuvvum F. Kjeldseth prentijumest.

3ad

getus
stovi
dakk
gost
kala
ga s
fært
atte
add
galg
ollet
skuv
gæk
take
dan
stuv
atte
čuo
vosi
oap
atte
arv
get
ge,

aln
sag